

ISSN (E): 2181-4570

TEZKOR KONTRATSEPTSIYANI QO'LLASH ORQALI REJALASHTIRILMAGAN HOMILADORLIKNI OLDINI OLISH

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Rasulova Shaxnoza Faxriddinovna

ANNOTATSIYA

Tezkor kontratsepsiya maqsadida ichiladigan medikamentoz preparatlar hammasi gormonal hisoblanib, tarkibida levonorgestrel va atsetat ulipristal moddalarini tutadi. Bular yagona preparatlar bo'lmada eng ommalashgani va effektiv hisoblanadi. Agar tezkor kontratsepsiya preparatlarini jinsiy aloqadan keyin dastlabki 72 soat davomida ichilsa, homilador bo'lish ehtimoli 1-2 foizni tashkil etadi.

Kalit so'zlar: kontratsepsiya, homiladorlik, rejalashtirilmagan homiladorlik, gormonal tabletkalar, himoyalangan jinsiy aloqa.

Mavzuning dolzarbligi: Aksariyat kontratseptiv usullar jinsiy aloqadan oldin qo'llaniladi. Ammo ayrim holatlarda homiladorlikdan saqlanmagan holda jinsiy aloqa ro'y berishi mumkin. Bunga sifatsiz prezervativdan tortib, gormonal kontratsepsiya vositasini ichishni esdan chiqargan holatlar kiradi. Va nihoyat ko'ngilsiz hisoblanadigan zo'rlash holatlarini ham esdan chiqarmaslik kerak. Shu kabi barcha holatlarda rejalashtirilmagan homiladorlik rivojlanmasligi uchun tezkor kontratsepsiya yordamga keladi.

Tezkor kontratsepsiya quyidagi bir necha xil prinsipda ishlaydi:

1. Ovulyatsiyani tormozlaydi. Ovulyatsiya bo'lmasa yetilgan tuxum hujayra yorilmay puchayib qoladi.
2. Tuxum hujayra otalanishini tormozlaydi.
3. Homila tuxumini bachadon devoriga birikishi (implantatsiya) ni tormozlaydi.

Bu holatlarning barchasida homilador bo'lish kuzatilmaydi. Homiladorlar uchun tezkor kontratsepsiya taklif qilgan gormonlar dozasi yetarli bo'lmaydi.

Tezkor kontratsepsiya maqsadida qo'llaniladigan har qanday preparatni himoyalangan jinsiy aloqadan keyin qanchalik erta ichilsa shunchalik effektiv ta'sir etadi. Odatda birinchi 72 soatda ichish tavsiya etilib, 4-5- kunlari ichilganda ta'siri kamayib boraveradi.

Tabletkalarni qanday qilib to'g'ri ichish mumkin? Tabletkalar yo'riqnomasiga qat'iy amal qilgan holda ichiladi. Negaki ularning turi ko'p va xar birining o'z xususiyati bor. Qo'llashdan oldin vrach bilan maslaxatlashish imkoniyati bo'lsa, yana yaxshi. Vrach Sizga nojo'ya ta'siri eng kam preparatlarni tavsiya etadi. Imkoni bo'lmasa shart emas – tezkor kontratseptsiya tabletkalarini ichish uchun qarshi ko'rsatmalar mavjud emas. Faqat quyidagi standart talablar bajarilsa bo'lgani.

1. Agar ayol kishiga ma'lum sabablarga ko'ra gormonal tabletkalar ichish mumkin bo'lmasa.
2. Agar ayol kishida dori komponentlariga allergiyasi bo'lsa.
3. Agar ayol kishi homilador bo'lsa.

Tezkor kontratseptsiya uchun xech qanday tekshirish usullari va taxlillar o'tkazish shart emas.

Tezkor kontratseptsiya preparatlarining bir qator nojo'ya ta'sirlari bor. Avvalam bor bu ozmuncha qon ketish va Hayz siklini buzilishi hisoblanadi. Keyingi Hayz buzilib – ko'proq yoki nisbatan yengilroq kechishi mumkin. Shuningdek, quyidagi shikoyatlar kuzatilib, ular bir ikki kunda o'tib ketadi. Aks xolda vrachga murojaat qilish zarur.

1. Qorin pastidagi og'riq.
2. Ko'kraklarni taranglashuvi.
3. Bosh og'rishi.
4. Ko'ngil aynishi.
5. Toliqish.

Tezkor kontratsepsiya abort hisoblanadimi? Abort– bu bachadon devoriga implantatsiya bo'lgan (yopishgan) homila pufagini olib tashlash hisoblanadi. Tezkor kontratsepsiya preparatlari ishlagunicha implantatsiya jarayoni bo'lib ulgurmaydi. Shunday ekan, fan tilida tezkor kontratsepsiya abort hisoblanmaydi. Bu masalada diniy tashkilotlarining o'z qarashlari mavjud. Ayrim dinlarda xar qanday kontratsepsiya usullari – abort sanalanadi.

Tezkor kontratsepsiya jinsiy yo'l orqali uzatilishi mumkin bo'lgan kasalliklardan himoya qila olmaydi. Gumon tug'ilganda albatta vrachga murojaat qilish va kerakli tekshiruvlardan o'tish zarur. Odatda bu tekshirishlar himoyalangan jinsiy aloqadan 1-2 hafta keyin o'tkaziladi. VICH infeksiyasiga tekshirishni esa ikki oydan so'ng yana qaytarish kerak bo'ladi.

Tezkor kontratsepsiyani homiladorlikdan doimiy ravishda saqlash maqsadida ko'llash noto'g'ri hisoblanadi. Ayollar xattoki muntazam jinsiy xayot kechirmagan taqdirda ham, o'z extiyojlarini qondira oladigan va nojo'ya ta'sirlar xavfini oshirmaydigan kontratsepsiya usulini tanlashi lozim bo'ladi. Negaki tezkor kontratsepsiya usuli aynan Hayz siklini buzilishi kabi nojo'ya ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu degani tezkor kontratsepsiyani xayotida bir marta ichish kerak degani emas.

Tezkor kontratsepsiya – bu faqat tabletkalar emas. Rejalashtirilmagan homiladorlikdan qutulish uchun nafaqat gormonal tabletkalar ichiladi, balki bachadon ichi kontratseptivlaridan ham foydalanish mumkin. Oddiy bachadon ichi spirali himoyalangan jinsiy aloqadan keyin 7 kun ichida qo'yilsa homiladorlikdan 99% holatda saqlaydi. Bundan tashqari bu usul avtomatik ravishda uzoq muddatli kontratsepsiya turiga ulanib ketadi. Bachadon ichi spirali faqat vrachlar tomonidan o'zining ijobiy va salbiy tomonlarini hisobga olgan holda o'rnatiladi. Eslatib o'tamiz bachadon ichi spirali ham jinsiy yo'l orqali yuqishi mumkin bo'lgan kasalliklardan himoyalay olmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Невынашивание беременности, инфекция, врожденный иммунитет; Макаров О.В., Бахарева И.В.(Ганковская Л.В., Ганковская О.А., Ковальчук Л.В.)- «ГЭОТАР - Медиа».- Москва-2007.
2. Сахарный диабет у беременных. Макаров О.В, Ордынский Москва 2010г

ISSN (E): 2181-4570

3. Акушерский риск. Максимум информации - минимум опасности для матери и младенца Радзинский В.Е., Князев С.А., Костин И.Н. 2009 г. Издательство: Эксмо.
4. Акушерство и гинекология: диагностика и лечение. Учебное пособие. В 2-х томах. ДеЧерни А.Х., Натан Л. 2009 г. Издательство: МЕДпресс-информ
5. Акушерство. Клинические лекции: учебное пособие с компактдиском / Под ред. проф. О.В.Макарова.- М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007.
6. Акушерство. Национальное руководство. Гриф УМО по медицинскому образованию. Айламазян Э.К., Радзинский В.Е., Кулаков В.И., Савельева Г.М. 2009 г. Издательство: Гэотар-Медиа.

